

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za družbene vede*

fOCUS

Mesni nadomestki: perspektiva potrošnikov

Izr. prof. dr. Andreja Vezovnik

Center za socialno psihologijo

Fakulteta za družbene vede

Univerza v Ljubljani

Namen raziskave potrošnikov

Raziskovanje potrošnikov s ciljem doseganja vedenjskih sprememb na področju zmanjševanja potrošnje mesa.

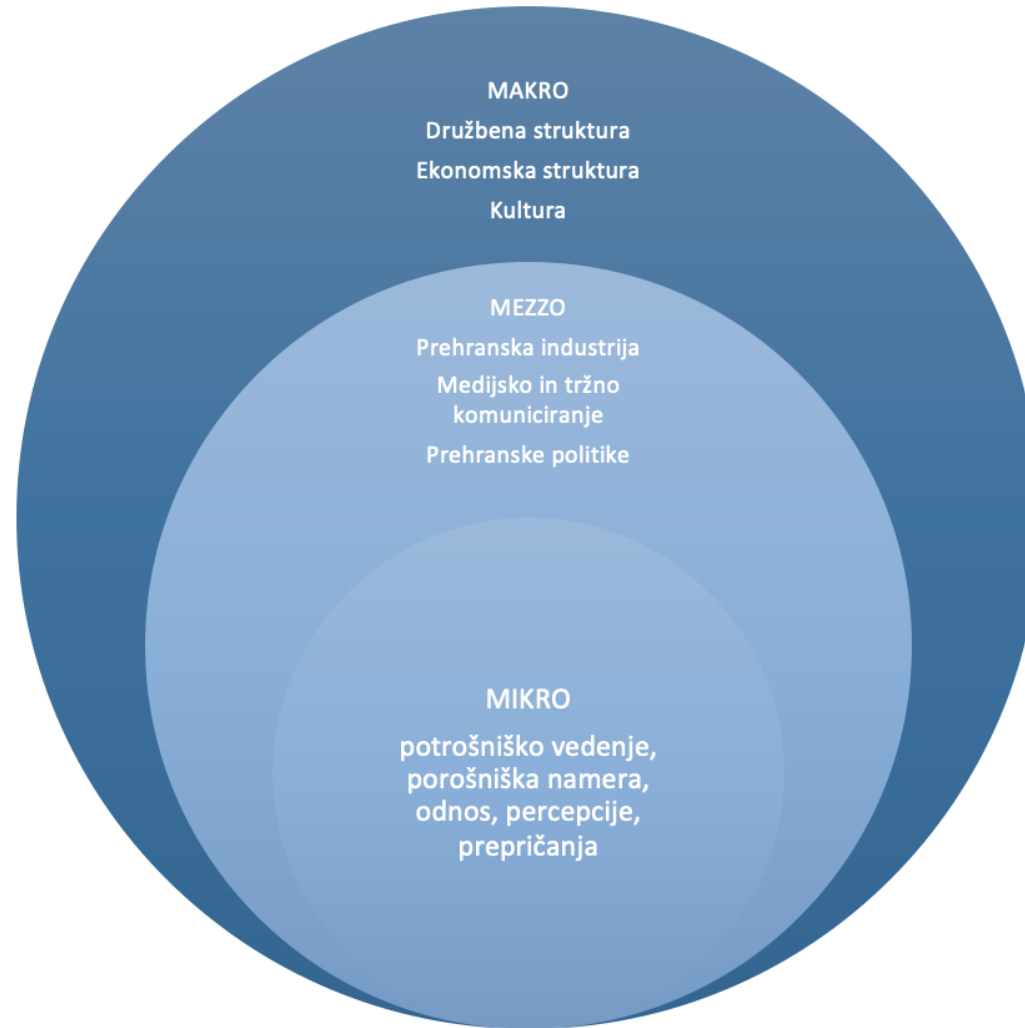
2021: kvalitativna raziskava – poglobljeni intervjuji z mladimi fleksitarijanci in fleksitarijankami (18-35 let), namenski vzorec, E=15

Cf* Vezovnik, Andreja in Kamin, Tanja. (2021): Mladi fleksitarijanci v Sloveniji (Raziskovalno poročilo). Univerza v Ljubljani, Center za socialno psihologijo, Fakulteta za družbene vede.

2021: kvantitativna raziskava – anketa, panel, kvotni vzorec, N=1023, M/Ž 18-35 let

Cf* Kamin, Tanja in dr. (2022): Prehranjevalne navade mladih v Sloveniji (Raziskovalno poročilo). Univerza v Ljubljani, Center za socialno psihologijo, Fakulteta za družbene vede.

Raziskovanje potrošniškega vedenja znotraj mikro, mezo in makro kontekstov.

Slika 1: 3 ravni proučevanja mesa

Mladi in uživanje mesa

Mladi v Sloveniji meso v povprečju uživajo večkrat tedensko.

vsaj 2-3x tedensko uživajo:

- Goveje meso = 26.6%
- Svinjsko meso 39,5%
- Perutnina = 68.6%
- Mesni izdelki (salame, paštete itd.) = 65%

Priljubljenost mesa sovpađa z idejo, da je uživanje mesa naravno in človeku inherentno. Navezanost na meso je pri M nekoliko večja kot pri Ž.

Večja navezanost na meso (meat attachment questionnaire) je povezana z:

- manjšo pripravljenostjo žrtvovati meso v dobro okolja,
- manjše poznavanje povezanosti med mesom in okoljsko problematiko
- Manjše poznavanje okoljskih vplivov na vsakdanje življenje ...

25,4% mladih je dejalo, da so v zandjem letu zmanjšali vnos mesa (skladno z EU trendi)

Mladi fleksitarijanci

Meso povezujejo z:

- Okoljskimi problemi
- Slabim telesnim počutjem
- Trpljenjem živali
- Odporom (gnusom)
vonj/okus

Splošna populacija mladih

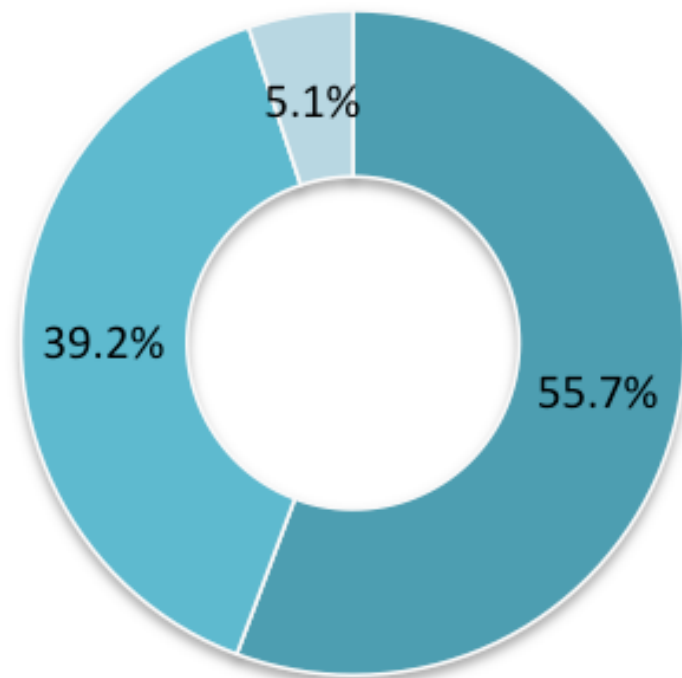
Mesa ne uživajo, ker:

- Okoljskimi problemi le 10,6 %
- Slab vpliv na zdravje
- Trpljenjem živali
- Vonj/okus

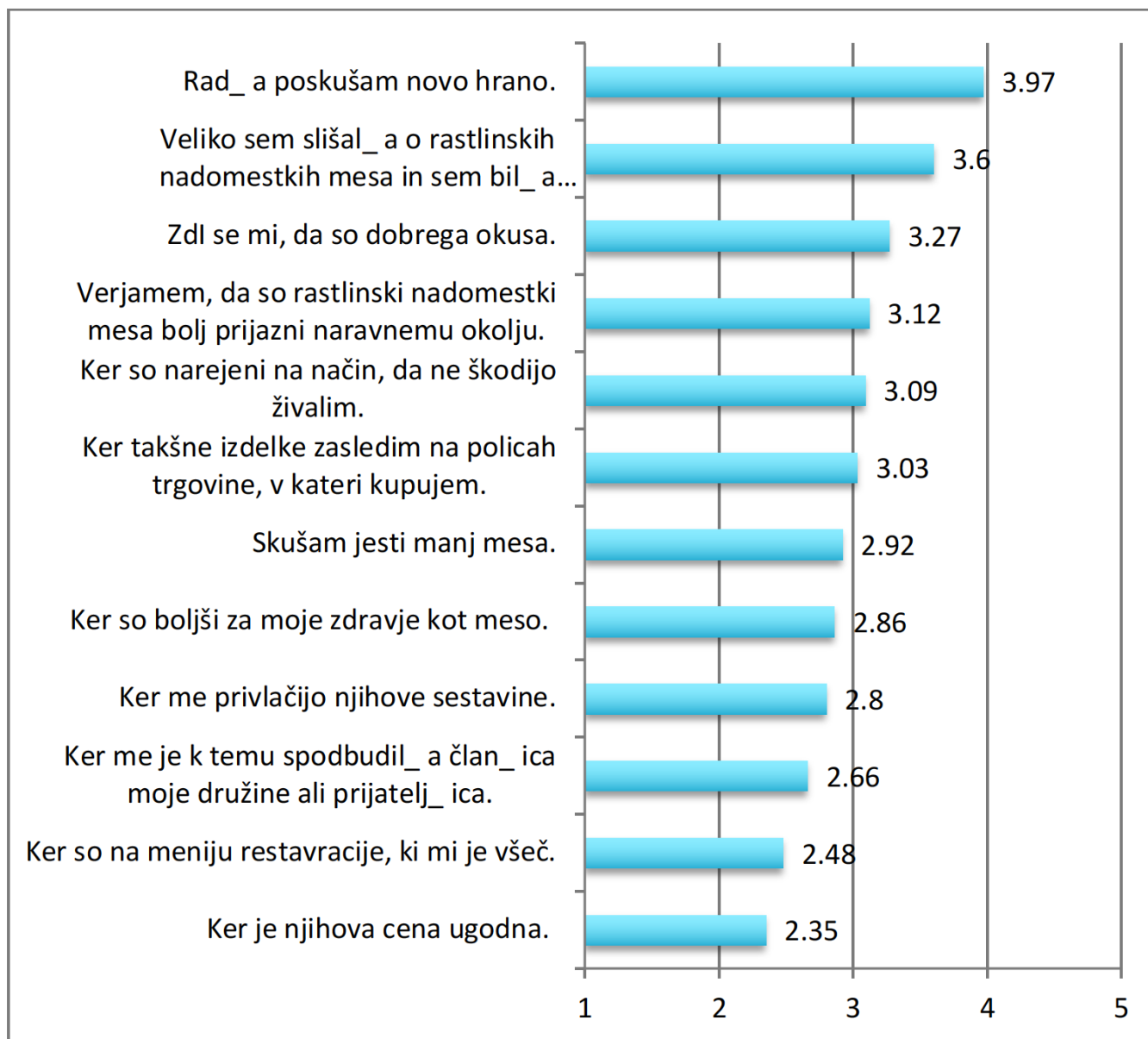
% varirajo glede na vrsto mesa

Ali ste že kdaj uživali rastlinske mesne nadomestke?

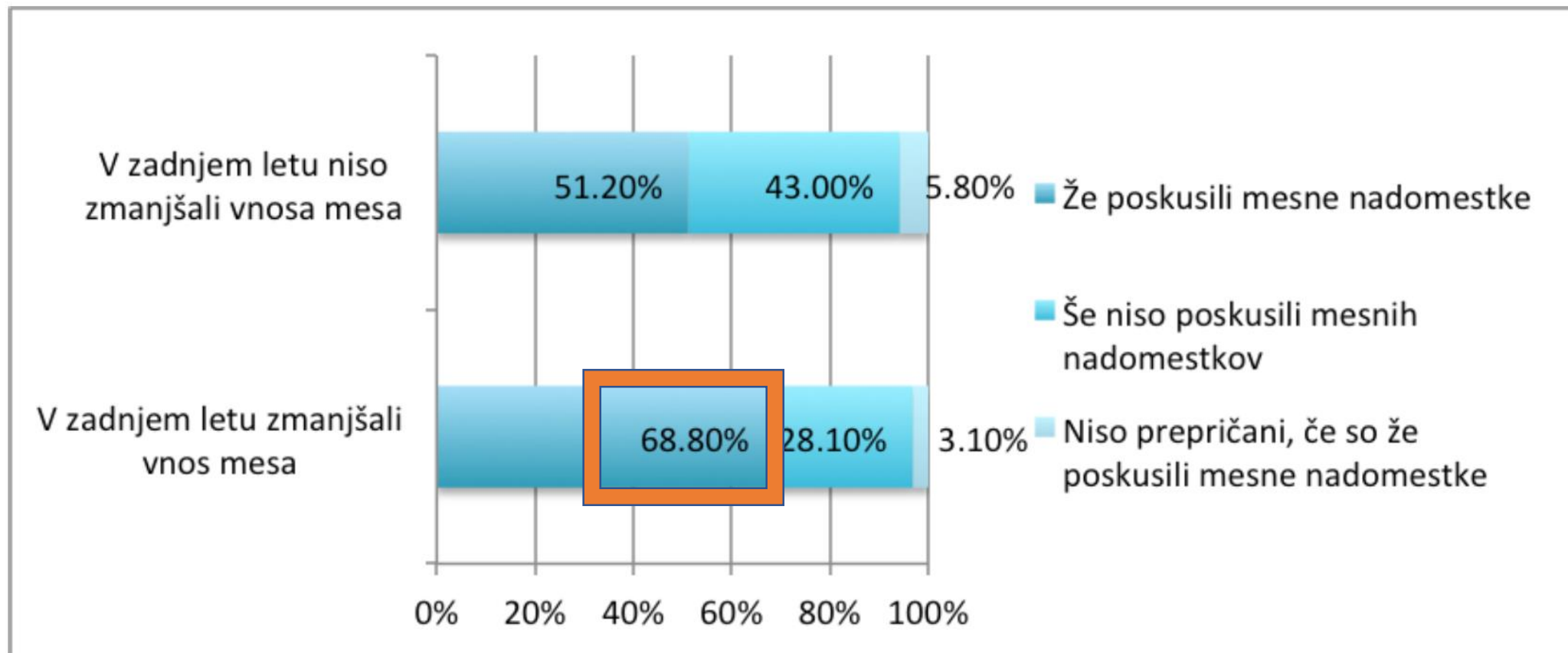
■ Da ■ Ne ■ Ne vem

Slika 9: Razlogi za uživanje mesnih nadomestkov med mladimi – povprečje na lestvici (1) sploh ne velja zame (5) popolnoma velja zame (N=570).

Slika 10: Uživanje mesnih nadomestkov glede na zmanjšanje vnosa mesa v zadnjem letu (N = 1023)

Med mladimi, ki so v zadnjem letu zmanjšali uživanje mesa je 68,8 % takšnih, ki so že poskusili mesne nadomestke in 28,1 % takšnih, ki jih še niso poskusili. Tudi večina (51,2 %) tistih mladih, ki v zadnjem letu še niso zmanjšali vnosa mesa, je že poskusila mesne nadomestke; jih je pa v tej skupini tudi 43 % takšnih, ki zase pravijo, da jih še niso uživali.

S čim namenoma nadomeščajo meso

% uživajo večkrat na teden ali vsak dan:

- Zelenjavni, žitni polpeti, polpeti iz stročnic = 13,5%
- Sejtan = 8,9%
- Tofu in tempeh = 5,4%
- Veganske paštete = 5%
- Veganski beljakovinski praški = 4,7%
- Sojino meso = 2,6%
- Veganske hrenavke in klobase = 2,3%
- Veganski burger (Beyond Burger, Amaze burger) veg. Medaljoni = 1,5%

- Mleko, sir, skuta in ostale mlečnine = 40%
- Jajca = 34,5%
- Stročnice: = 27,4%
- Oreščki in arašidi = 25,7%
- Semena (chia, konopljina, sončnična) = 19,3%
- Rastlinski napitki (sojin, ovsen, mandljev) = 18,1%
- Oves/kvinoja = 15,7%
- Ribe in morski sadeži = 9,8%
- Rastlinski jogurti in pudingi iz soje, ovesa in mandljev = 6,6%
- Alge = 0,8 %

V40 - Kako pomembne pri uživanju in pripravi rastlinskih mesnih nadomestkov so za vas njihove spodaj naštet lastnosti? Prosimo, označite na lestvici od 1 (povsem nepomembno) do 5 (zelo pomembno). (N = 570)

	M	SD
Tekstura podobna mesu.	2,70	1,18
Okus po mesu.	2,77	1,24
Priprava je podobna pripravi mesa.	2,72	1,14
Varnost živila (to, da živilo ni hitro pokvarljivo ali okuženo z bakterijami).	3,59	1,18
Neprocesiranost.	3,29	1,20

Razlogi za neuživanje mesnih nadomestkov

V41 - Zakaj ne uživajte rastlinskih mesnih nadomestkov? Ocenite, prosim, koliko spodaj naštetih razlogov veljajo za vas na lestvici od 1 (sploh ne velja zame) do 5 (popolnoma velja zame). (N = 401)

V42 - Koliko pa za vas veljajo spodnji razlogi za neuživanje mesnih nadomestkov? Ocenite, prosim, na lestvici od 1 (sploh ne velja zame) do 5 (popolnoma velja zame). (N = 401)

*Vprašanji V41 in V42 obe merita spremenljivko 'razlogi za neuživanje mesnih nadomestkov'; v anketnem vprašalniku je bila slednja razdeljena na dve vprašanji le zaradi večje preglednosti za respondente.

	M	SD
➔ Mislim, da niso dobrega okusa.	3,99	1,01
➔ Ne trudim se, da bi jedel_a manj mesa.	3,98	1,08
➔ Ne verjamem, da so rastlinski mesni nadomestki boljši za moje zdravje.	3,88	1,15
➔ So predragi.	3,81	1,10
➔ Seznam sestavin me ni pritegnil.	3,94	1,01
➔ Ker so preveč procesirani.	3,83	1,03
➔ Imam v načrtu poskusiti, a jih še nisem poskusil_a.	2,41	1,15
➔ Ne verjamem, da so rastlinski mesni nadomestki boljši za naravno okolje kot meso.	3,51	1,26
➔ Ne maram poskušati nove hrane.	2,93	1,26
➔ Ne najdem jih na meniju restavracij, v katere zahajam.	2,84	1,21
➔ Nisem še slišal_a zanje.	2,27	1,14
➔ Družinski član_ica ali prijatelj_ica so mi jih odsvetovali.	2,01	1,02

Ključni dejavniki, ki vplivajo na opuščanje mesa in privzemanje fleksitarijanstva

- Podporna skupnost (prijatelji, sestra/brat, partner_ka, sostanovalec_ka), ki tudi zmanjšujeta meso.
- Odselitev od matične družine in vzpostavitev lastnega gospodinjstva
- Informiranost (poteka v največji meri preko dokumentarnih filmov na platformah tipa Netflix in na družbenih omrežjih – preko vplivnežev)
- Zavedanje, da ima meso negativne vplive na okolje in/ali zdravje in/ali telesno podobo posameznika (povezava s fitnes kulturo).
- Prehranska vzgoja v primarni družini (doma so jedli veliko rastlinske hrane, imeli so vrt...)
- Dostopnost nadomestkov (problem ruralnih okolij in Slovenije na sploh)
- Minimalna procesiranost rastlinske hrane s katero nadomeščajo meso.
- Kulinarična kuriozita (zanima ga pobeg od slovenske kulinarične tradicije in eksperimentiranje z eksotičnimi sestavinami)
- Cene mesa
- Averzija do mesa
- Čas za poglobljanje v pripravo hrane (več časa med pandemijo – dogajajo se prehranski obrati)